

УДК 330.341.1:353.1

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ФАКТОРУ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В КОНТЕКСТІ УМОВ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

І.І. Лях,

головний економіст Інституту
економіки промисловості НАН України, м. Київ

Узагальнено зарубіжний досвід щодо використання інноваційного фактору модернізації промисловості в контексті умов євроінтеграції та глобалізації. Висвітлені деякі проблеми, які покликані розкрити активізацію інноваційних процесів в промисловості України через адаптацію законодавства ЄС.

Важливою передумовою успішної реалізації будь-якої системної реформи є узагальнення зарубіжного досвіду щодо використання інноваційного фактору модернізації промисловості в контексті умов євроінтеграції та глобалізації. Досвід розвинених країн світу свідчить, що законодавче забезпечення інноваційних процесів в економіці розвинутих країн світу (ЄС, США тощо) розглядається як засіб реалізації політичних документів, стратегій, програм розвитку науки, техніки та інновацій. Для України є властивим намагання прийняття законодавчих актів для надання поштовху інноваційному розвитку. В умовах відсутності зацікавленості в інноваційному розвитку на політичному рівні, гальмування підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності, а то і прямої протидії їй основних міністерств в умовах, коли оточення України інтенсивно розвиває інноваційне середовище (насамперед держави – члени ЄС), вимагає аналізу соціальних та економічних причин такого становища.

Децентралізація залежить від конкретних умов і непорушних правил, яких необхідно дотримуватися в усіх напрямках та етапах реформування.

Ступінь і масштаби її різняться від країни до країни в залежності від їх конкретних інституційних структур та історичних траєкторій, тому визначити загальні тенденції та напрямки передової практики є вельми актуальним, але складним. Так, дослідження, проведене Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) виявило, що субнаціональна частка державних витрат в НДДКР в 2009 році значно варіюється: від близько 5 відсотків в Австрії або Данії до приблизно 20 відсотків в Іспанії або Південній Кореї, 50 відсотків в Німеччині або Китаї, і майже 80 відсотків в Бельгії [1].

Європейською комісією Головного управління з питань внутрішнього ринку визначено, що інноваційна активність в Україні має значно нижчі показники у порівнянні з середнім рівнем по ЄС за всіма вимірюваннями і майже за всіма показниками. Відносно високі індикатори Україна має тільки за показниками «Населення з закінченою вищою освітою». Найбільш значне відставання за рівнями показників має місце за вимірюваннями «Державно-приватне співробітництво з публікації наукових видань», «Інноваційні проекти громад», «Товарні знаки спільнот» і «Інвестування венчурного капіталу» [2].

Дійсним для умов сьогодення є той факт, що в Україні відношення інноваційних витрат у промисловості до валового регіонального продукту (ВРП) знизилося з 0,62% у 2013 р. до 0,48 у 2014 р. (див. таблицю 1).

Починаючи з 2015 р. становище трохи покращилося, але тільки за лідерства саме за інноваційними витратами у промисловості Дніпропетровської та Запорізької областей, де питома вага цього показника склала відповідно 3,52 та 3,58%. Зауважимо, що у 2016 р. тільки Миколаївська область має цій показник вище 1,0.

Таблиця 1. Регіони України - лідери за інноваційними витратами у промисловості, у % до ВРП¹³

	Загальний обсяг інноваційних витрат (млн.грн.)				Питома вага загального обсягу витрат у ВРП, %			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Україна	9562,6	7695,9	13813,7	23229,5	0,62	0,48	0,69	0,97
Вінницька	694,9	796,5	575,3	723,2	1,92	1,80	0,96	0,97
Дніпропетровська	1057,8	825,2	7568,9	14264,7	0,69	0,48	3,52	0,52
Донецька	930,7	516,0	827,7	610,9	0,56	0,43	0,72	0,45
Запорізька	298,7	339,9	321,1	485,8	0,55	0,52	3,58	0,46
Львівська	257,0	219,8	277,8	429,3	0,41	0,30	0,29	0,37
Миколаївська	716,5	606,8	291,6	631,9	2,24	1,71	0,61	1,09
Полтавська	212,2	348,5	128,5	213,3	0,36	0,50	0,14	0,18
Сумська	281,8	587,7	162,5	340,0	1,05	1,93	0,39	0,74
Харківська	642,3	711,1	667,0	1146,5	0,75	0,74	0,54	0,74
м. Київ	1921,4	1306,8	2169,0	2415,5	0,61	0,37	0,48	0,43

Складено за: Експрес-випуск: Валовий регіональний продукт (2004-2014) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/-vvp/vrp/vrp2014_u.zip;

Експрес-випуски: Валовий регіональний продукт 2015 році. Валовий регіональний продукт 2016 році. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; Статистичний збірник «Регіони України» / Частина II. – Державна служба статистики України. - 2017. – 687 с. (С. 669) . [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; Наукова та наукова діяльність України, 2016. - Державна служба статистики України. – 2017. – 138 с. (с.91-92).

Виявити регіонів-лідерів в умовах сучасної реформи місцевого самоврядування на засадах децентралізації в контексті умов євроінтеграції та глобалізації є метою наступних досліджень. Але зазначимо, що частку корпоративних витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт

¹³ З 2014 р. дані, наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

у ВВП/ВРП через конфіденційність інформації, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, визначити не має можливості. Витрати на НДДКР мають значний вплив на бізнес, однак самі по собі вони не гарантують результат. Головним фактором успіху в отриманні конкурентної переваги в створенні нових знань та технологій є не рівень витрат на НДДКР, а ефективність управління інноваціями.

Зазначимо, що підтримка фундаментальних досліджень без належного визначення корпоративних НДДКР, як і зворотне, недостатньо ефективна. Тому необхідним є стимулювання саме приватної ініціативи в сфері НДДКР через зняття обмежень до доступу інформації, в тому числі через державні закупівлі та спільні проекти. В цілому важливим є перехід від підтримки державою науково-дослідної та інноваційної діяльності у всіх регіонах незалежно від їх можливостей і пріоритетів, до диференційованої політики «розумної спеціалізації» і, перш за все, підтримки територій з високим інноваційним потенціалом.

Список використаних джерел

1. OECD. 2011. “Regions and Innovation Policy.” Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/regionsand-innovation-policy_9789264097803-en.
2. European Innovation Scoreboard 2016 // the European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/factsfigures/-scoreboards/index_en.htm